

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 41 1 P 011971 24 Spp
Sarajevo, 11.07.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Visokom – Odjeljenje u Olovu za rješavanje spornog pravnog pitanja od 22.05.2024. godine, u predmetu tog suda broj: 41 1 P 011971 23 P, na osnovu odredbe člana 61a. Zakona o parničnom postupku¹, te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta², na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 11.07.2024. godine donio je

ODLUKU

Odbija se zahtjev Općinskog suda u Visokom – Odjeljenje u Olovu za rješavanje spornih pravnih pitanja u predmetu broj: 41 1 P 011971 23 P.

O b r a z l o ž e n j e

Općinski sud u Visokom – Odjeljenje u Olovu je svojim zahtjevom od 22.05.2024. godine zatražio od Vrhovnog suda Federacije BiH da u predmetu broj: 41 1 P 011971 23 P riješi sljedeća pravna pitanja:

1. U predmetima u kojima se kao predmet spora pojavljuje nekretnina koja je po kulturi šuma, i to se radi o državnoj šumi, na kojoj je kao nosilac prava, konkretno vlasnik sa dijelom od 1/1, upisana Federacija Bosne i Hercegovine pri čemu tačan opis u zemljišnoj knjizi i katastarskom operatu glasi „Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine“ i isti je izvršen na osnovu člana 44. stav 2 Zakona o šumama („Službene novine FBiH“ broj: 20/02, 29/03 i 37/04) koji je propisivao da su državne šume u vlasništvu Federacije, koji zakon je prestao da važi na osnovu presude Ustavnog suda F BiH broj: U-26/08 od 14.04.2009. godine („Službene novine FBiH“, broj 36/09), da li je pasivno legitimisano lice Federacija Bosne i Hercegovine, s obzirom da je upisani zemljišnoknjižni i katastarski nosilac prava tj. nosilac prava u javnim registrima, a formulacija „Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine“ je samo bliže i preciznije određenje nosioca prava, ili je pasivno legitimisana Bosna i Hercegovina kao zakonski (ali neupisani u javnim registrima) nosilac prava na državnim šumama u smislu člana 1. stav 2 tačka 4 i člana 2. stav 1 Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 18/05, 29/06, 85/06, 41/07, 74/07, 58/08, 99/07 i 22/22), ili su pasivno legitimisani kao nužni suparničari i Federacija Bosne i Hercegovine kao upisani nosilac prava u javnim registrima i Bosna i Hercegovina kao zakonski, ali neupisani nosilac prava u javnim registrima?

¹ „Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službeni glasnik BiH“ br. 66/12, 40/14 i 54/17

2. U predmetima u kojima se kao predmet spora pojavljuje nekretnina koja je po kulturi šuma, i to se radi o državnoj šumi, na kojoj je kao nosilac prava, konkretno vlasnik sa dijelom od 1/1, upisana Federacija Bosne i Hercegovine pri čemu tačan upis u zemljišnoj knjizi i katastarskom operatu glasi „Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine“ i isti je izvršen na osnovu člana 44. stav 2 Zakona o šumama koji je propisivao da su državne šume u vlasništvu Federacije, koji zakon je prestao da važi na osnovu presude Ustavnog suda F BiH broj: U-26/08 od 14.04.2009. godine, a formulacija „Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine je samo bliže i preciznije određenje nosioca prava, da li je vođenje predmeta zakonito, uredno i dopušteno ako je kao pasivno legitimisano lice označena samo Federacija Bosne i Hercegovine obzirom da je upisani zemljišnoknjižni i katastarski nosilac prava tj. nosilac prava u javnim registrima, ili je nužno i učešće Bosne i Hercegovine kao zakonskog (ali neupisanog u javnim registrima) nosioca prava na državnim šumama u smislu člana 1. stav 2 tačka 4 i člana 2. stav 1 Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine, a ako je nužno učešće Bosne i Hercegovine, da li je prvostepeni sud dužan po službenoj dužnosti naložiti tužitelju da kao pasivno legitimisano lice označi i Bosnu i Hercegovinu kao nužnog suparničara ili je dovoljno označiti Bosnu i Hercegovinu kao običnog umješača?

Iz obrazloženja zahtjeva Općinskog suda u Visokom – Odjeljenje u Olovu, kao i iz spisa predmeta, proizlazi da se predmet vodi po tužbi tužitelja Senahida Beridana iz Tuzle protiv tužene Federacije Bosne i Hercegovine, uz učešće umješača Bosne i Hercegovine, radi utvrđenja i uknjižbe prava vlasništva na nekretninama, te da je predmet spora u ovoj pravnoj stvari zahtjev tužitelja da se utvrdi da je dosjelošću i na osnovu notarski obrađenih ugovora o kupoprodaji stekao pravo vlasništva i posjeda sa dijelom od 1/1 na dijelovima nekretnine koja je u naravi šuma i koja je u zemljišnoknjižnim i katastarskoknjižnim evidencijama upisana kao vlasništvo i posjed sa dijelom od 1/1 Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine. Tužitelj je prvobitno u tužbi kao tuženu i označio „Bosnu i Hercegovinu, Federaciju Bosne i Hercegovine“, da bi, postupajući po nalogu suda, uređenom tužbom, kao tuženu označio Federaciju Bosne i Hercegovine, zastupanu po Federalnom pravobranilaštvu.

U odgovoru na tužbu tužena je istakla prigovor nedostatka pasivne legitimacije navodeći da su nekretnine koje su predmet tužbenih zahtjeva upisane kao vlasništvo Bosne i Hercegovine, a ne Federacije Bosne i Hercegovine, pozivajući se pri tome na odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom.

Podneskom od 29.02.2024. godine Bosna i Hercegovina je putem zakonskog zastupnika Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine obavijestila sud o postojanju pravnog interesa da u svojstvu umješača stupi u predmetnu parnicu, s obzirom da se radi o nekretnini koja ima status šume i šumskog zemljišta, te je u odgovoru na tužbu osporila osnovanost tužbenog zahtjeva.

U zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja se navodi da je prijedlog za rješavanje ovih spornih pravnih pitanja podnio tužitelj, navodeći da je za njega nesporno da je do upisa u zemljišne knjige došlo na osnovu Zakona o šumama FBiH³,

³ „Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37/04

koji je prestao važiti na osnovu presude Ustavnog suda FBiH broj: U-26/08 od 14.04.2009. godine; kao i da je nesporno da se u smislu člana 1. stav 2. tačka 4. i člana 2. stav 1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine državne šume smatraju vlasništvom Bosne i Hercegovine. Tužitelj, međutim, smatra da u konkretnoj situaciji ne može znati koga tužiti, budući da ni Bosna i Hercegovina ni Federacija BiH, suprotno članu 60. stav 1. Poslovnika Ustavnog suda FBiH, ne pokreću postupke kako bi se zemljišno-knjižno stanje uskladilo sa odlukom Ustavnog suda. Tužitelj ukazuje na okolnost da se, uprkos činjenici da zakoni upućuju na Bosnu i Hercegovinu kao titulara prava vlasništva, u zemljišnoj knjizi, shodno odredbi člana 42. tačka 2. Zakona o zemljišnim knjigama⁴, ne bi moglo vršiti brisanje upisa prava Federacije Bosne i Hercegovine ako ona ne bi učestvovala u postupku u kojem se odlučuje o tom pravu. U skladu s navedenim, smatra da je u konkretnom predmetu pasivno legitimisana Federacija Bosne i Hercegovine, koja je kao vlasnik upisana u javnim registrima, dok Bosna i Hercegovina, koja nema upisano pravo u javnim registrima, ne bi bila pasivno legitimisana u ovakvim predmetima, već u njima treba učestvovati u svojstvu umješaka.

Po shvatanju tužitelja, ako se prihvati stav da postoji nužno suparničarstvo Bosne i Hercegovine i Federacije BiH, obaveza je prvostepenog suda da po službenoj dužnosti vrati tužbu na uređenje kako bi svi nužni suparničari bili obuhvaćeni tužbom.

U izjašnjenju na prijedlog tužitelja za rješavanje spornog pravnog pitanja, Bosna i Hercegovina je, u svojstvu umješaka, navela da se protivi ovom prijedlogu, te predložila da se taj prijedlog odbije, ističući da je Ustavni sud BiH u brojnim odlukama potvrdio stav da su šuma i šumsko zemljište dobra od općeg interesa, da je Bosna i Hercegovina titular državne imovine, kao i da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH propisano da se pod državnom imovinom podrazumijeva šuma i šumsko zemljište.

Iznoseći sopstveno tumačenje navedenog pitanja, Općinski sud u Visokom - Odjeljenje u Olovu navodi da za taj sud pitanje pasivne legitimacije u postupcima za utvrđenje prava vlasništva u navedenim okolnostima nije sporno, te da isključivo pasivno legitimisanom smatra državu Bosnu i Hercegovinu. Taj sud cijeni da su norme Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine više nego jasne u pogledu određivanja šta se smatra državnom imovinom i u pogledu toga ko se smatra titularom te imovine. Pri tome posebno upućuje na odredbe člana 1. stav 2. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine prema kojem se, u smislu tog Zakona, pod državnom imovinom podrazumijevaju, između ostalog, i rijeke, šume i šumsko zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavljaju državnu imovinu u svojim odlukama u predmetima br. U-9/19 i br. U-4/21, kao i na odredbu člana 2. stav 1. istog zakona, prema kojoj, bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona ili propisa, državnom imovinom može raspolagati isključivo Bosna i Hercegovina, kao njen titular, u skladu s odredbama tog zakona. Također prvostepeni sud ukazuje da je i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojim odlukama broj: U-1/11 od 13.07.2012. godine, broj: U-9/19 od 06.02.2020. godine i broj: U-4/21 od

⁴ „Službene novine FBiH“ br. 58/02, 19/03, 54/04, 32/19 – presuda Ustavnog suda FBiH broj U-22/16 i 61/22

23.09.2021. godine zauzeo stav da šume i šumsko zemljište ulaze u okvir državne imovine, čiji je titular država Bosna i Hercegovina, odnosno da država BiH ima pravo da regulira pitanje državne imovine, što proizlazi i iz odredbe člana I/1, člana III/3.b) i člana IV/4.e) Ustava BiH kojima je utvrđen pravni kontinuitet države BiH, pa je shodno tome država Bosna i Hercegovina titular imovine pravnih prethodnika i BiH ima isključivo pravo nastaviti da regulira državnu imovinu čiji je ona titular.

Prvostepeni sud - podnositelj zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja ukazuje da tužitelj svojim prijedlogom traži rješavanje vlastite dileme o tome koga u konkretnom i drugim sličnim predmetima treba prilikom podnošenja tužbe označiti kao tuženu stranu, pri čemu ne spori da je trenutni upis u zemljišnim knjigama dao dovoljno osnova za nastanak takve dileme kod tužitelja.

U pogledu drugog spornog pravnog pitanja, taj sud smatra da je vođenje postupka u procesnom smislu uredno i dopušteno, bilo da je kao tužena označena samo Federacija Bosne i Hercegovine zastupana po zakonskom zastupniku Federalnom pravobranilaštvu, ili samo država Bosna i Hercegovina zastupana po Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine, ili pak obje zajedno, te da sud nije obavezan po službenoj dužnosti nalagati tužitelju da kao pasivno legitimisanu označi Bosnu i Hercegovinu u bilo kojem svojstvu.

U zahtjevu je navedeno da se predmetna sporna pravna pitanja postavljaju u većem broju predmeta, te se pored konkretnog predmeta ukazuje na još jedan predmet koji se vodi kod istog suda pod brojem: 41 1 V 012187 24 V.

Odredbom člana 61a. stav 1. Zakona o parničnom postupku⁵ propisano je da ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju, koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije BiH, radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Ovaj sud cijeni da pitanje koje postavlja Općinski sud u Visokom – Odjeljenje u Olovu ne predstavlja sporno pravno pitanje koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka u većem broju predmeta pred prvostepenim sudom.

„Sporno pravno pitanje“ u smislu citirane odredbe člana 61a. stav 1. Zakona o parničnom postupku predstavlja sporno pitanje o pravnom značenju određene materijalnopravne ili procesnopravne norme, koja treba da se primijeni na konkretno činjenično stanje. Odgovor Vrhovnog suda na takvo sporno pravno pitanje odnosi se na tumačenje sadržine i domašaja materijalnopravne ili procesnopravne norme ili kvalifikaciju nekog pravnog instituta.

Iz obrazloženja zahtjeva za rješavanje spornih pravnih pitanja proizlazi da za tužitelja, tuženog, umješaka, kao ni za prvostepeni sud, nije sporno da je titular prava vlasništva na šumama i šumskom zemljištu Bosna i Hercegovina. U tom smislu, pravilno se u zahtjevu ukazuje na odredbe Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja

⁵ „Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

državnom imovinom Bosne i Hercegovine⁶, kao i na odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Prema odredbi člana 1. stav 2. tačka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine, pod državnom imovinom u smislu tog zakona, podrazumijevaju se, između ostalog, rijeke, šume i šumsko zemljište, za koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da predstavljaju državnu imovinu u svojim odlukama u predmetima broj U-9/19 i broj U-4/21.

Prema odredbi člana 2. stav 1. istog zakona, bez obzira na odredbe bilo kojeg drugog zakona ili propisa, državnom imovinom može raspolagati isključivo Bosna i Hercegovina, kao njen titular, u skladu s odredbama tog zakona.

Iz navedenog proizlazi da je normama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine jasno i izričito kao titular prava vlasništva na šumama i šumskom zemljištu određena Bosna i Hercegovina, pa nije sporno ni pitanje njene pasivne legitimacije u predmetima u kojima se traži utvrđenje prava vlasništva na takvim nekretninama.

U pogledu preostalog dijela prvog pravnog pitanja, ovaj sud na njega ne bi ni mogao dati odgovor prije nego što se ispravi upis u zemljišnoj knjizi koji je izvršen suprotno odredbama Zakona o zemljišnim knjigama⁷.

Naime, pogrešan je upis u zemljišnoj knjizi kojim su kao nosioci prava vlasništva sa dijelom 1/1 označena dva pravna subjekta – „Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine“. Prema odredbi člana 19. Zakona o zemljišnim knjigama, u drugi odjeljak (B) „Vlasnički list“ se unosi, između ostalog, ime vlasnika zemljišnoknjižnog tijela; a u slučaju vlasništva više lica, podaci vlasnika i da li im zemljišnoknjižno tijelo pripada kao zajedničko vlasništvo ili suvlasništvo, s tim da se kod suvlasništva upisuju međusobni odnos suvlasnika i visina suvlasničkog dijela.

Shodno navedenoj odredbi, vlasnik zemljišnoknjižnog tijela sa udjelom 1/1 može biti samo jedno pravno ili fizičko lice, dok u slučaju suvlasništva mora biti određena visina suvlasničkog dijela svakog od dva ili više suvlasnika.

Zemljišnoknjižnim upisom kakav postoji u konkretnom slučaju, dakle, nije jasno određen zemljišnoknjižni vlasnik predmetnih nekretnina, pa je u takvim okolnostima bespredmetno postavljanje pitanja o eventualnoj pasivnoj legitimaciji Federacije BiH, odnosno o nužnom suparničarstvu Bosne i Hercegovine i Federacije BiH na tuženičkoj strani.

Pri tome, sama dilema koja usljed ovakvog pogrešnog upisa nastane za sud i stranke, ne predstavlja pravno pitanje u smislu odredbe člana 61a. Zakona o parničnom postupku, te se ne može rješavati u postupku za rješavanje spornog pravnog pitanja.

⁶ „Službeni glasnik BiH“ br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22

⁷ „Službene novine Federacije BiH“ br. 58/02, 19/03, 54/04, 32/19 i 61/22

Neovisno o navedenom, odgovor na postavljeno pitanje o pasivnoj legitimaciji u konkretnoj pravnoj stvari, u svakom slučaju bi predstavljao upuštanje u meritum stvari, odnosno primjenu materijalnog prava na konkretno činjenično stanje, za što Vrhovni sud FBiH, u postupku po zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja, nije nadležan niti ovlašten.

Imajući u vidu sve navedeno, ni drugo postavljeno pitanje, koje se odnosi na urednost tužbe u kojoj je kao tužena označena samo Federacija BiH, ne predstavlja sporno pravno pitanje koje bi bilo od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta.

Prema odredbi člana 61d. stav 2. Zakona o parničnom postupku, Vrhovni sud Federacije odbit će riješiti sporno pravno pitanje ako ono nije od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred prvostepenim sudom.

Iz navedenih razloga, budući da se postavljenim pravnim pitanjima ne traži tumačenje pravne norme kao neodređene, neprecizne ili nejasne, donesena je odluka kao u izreci.

Predsjednik Građanskog odjeljenja
Radenko Blagojević